

Jazzgroep The New York Second maakt muziek bij de prachtige straatfoto's van kindermisje Vivian Maier. Niemand zag die tijdens haar leven, nu zijn ze wereldberoemd.

JACOB HAAGSMA

Acht muzikanten op het podium van de uitverkochte zaal in De Harmonie, Leeuwarden. Achter hen: foto's, geprojecteerd in groot formaat. Prachtige foto's, perfect gecomponeerd en toch heel spontaan ogend. Je blijft kijken. En luisteren.

Kijk naar *Location & Date Unknown*. Drie mannen in een rechte lijn op een besneeuwd perron, een vierde in een sierlijk gekromde lijn erboven op een trap. De rails doen denken aan notenpapier.

En luister. De band, The New York Second, speelt erbij, op een bezonken toon. Vibrafoen en contrabas maken zich los uit het sierlijke klankenweefsel, met zachte maar toch vinnige drumtikken die de tijd in regelmatige stukken breken.

Tom Beek, saxofonist (en tekstschrijver, webdesigner, fotograaf) uit Heerenveen: „Het is ongekend dat iemand vanuit liefde en zelfstudie zo'n hoog niveau heeft gehaald. Timing, techniek... Dat zij alle omstandigheden zo naar haar hand heeft gezet, echt ongekend. Het mooie van haar foto's is dat haar verhaal overal doorheen sijpelt. Zo'n griezelig hoog niveau, waarom wilde ze geen beroepsfotograaf worden?” De foto's van Vivian Maier, de ultieme straatfotografe, zijn zo uniek als haar persoonlijkheid. Toen ze nog leefde, zag niemand haar foto's, zoals ook bijna niemand zag hoe zij ze maakte – naar beneden kijkend op haar Rolleiflex, onverhoeds toeslaand. Een nanny was ze, Vivian Maier (1926-2009), een kindermisje of gouvernante. Geen beroeps, wel een natuurtalent.

Terwijl ze met de kinderen die aan haar waren toevertrouwd op stap was, kinderen uit de goeie klassen, maakte ze de foto's die haar postuum wereldberoemd zouden maken. Straatbeelden uit New York of, vooral, Chicago, onverhoeds genomen en perfect gecomponeerd. Onverwachte inkijkjes in het leven van nietsvermoedende voorbijgangers, gefotografeerd in het voorbijgaan, in soms ongemakkelijke situaties. Een prachtig tijdsbeeld, ook nog. Maar: waarom?

Harald Walkate, pianist en leider van de in wisselende formaten optredende groep The New York Second, raakte een jaar of tien geleden in de ban van deze foto's. „Dat maakt enorme indruk op mij. Ook met dat verhaal van haar: dat ze die foto's nooit met iemand heeft gedeeld, terwijl we er nu met zijn allen naar staan te kijken.”

The New York Second, voor een foto van Vivian Maier. FOTO'S: HOGE NOORDEN/JACOB VAN ESSEN

Muziek bij foto's die niemand mocht zien

Mark Alban Lotz, Tom Beek en Suzan Veneman voor een foto van Vivian Maier.

Vivian Maier had het op latere leeftijd niet breed. Ze had haar foto's, in totaal misschien wel 150.000 of zelfs 200.000 stuks, ergens opgeslagen. Maar de reke-

ningen van die opslag bleven onbetaald, „misschien kreeg ze die wel niet”, zegt Walkate. Dus werd de hele boel geveild, twee jaar voor haar dood.

Maar het ging hem eigenlijk vooral om de sfeer die uit de foto's spreekt. „En dat verhaal erbij.” Op zeker moment had hij al wat muziek, „en daar ben ik foto's bij gaan zoeken”. Ook al maakte Maier ook prachtige kleurenfoto's, Walkate koos vooral voor zwart-wit. Voor dat film noir-sfeertje, de vergankelijkheid ook van het moment.

„Een foto is het begin van een verhaal. Je gaat je afvragen: wie zijn die mensen überhaupt, wat zijn ze aan het doen, wat gebeurt hier? Je probeert het verhaal af te maken, met muziek.” Neem de foto op de hoes van de cd. Je ziet een vrouw in een chique witte jurk, op de rug, in de nacht. Ze loopt naar een auto toe, op de achtergrond schemert een gebouw, je ziet niet wat het is. „Dat roept een heel mysterieuze sfeer op.” Muziek is abstract, zegt Tom Beek, „zeker die van Harald. Samen zetten ze een verhaal in gang. Maar er wordt niet in woorden afgedwongen waar het verhaal heen zou moeten gaan, of wat het oordeel is. Iedereen die ernaar luistert, zit in zijn eigen film.”

Die film ontvouwt zich vanzelf voor het geestesoog van de ademloos luisterende bezoekers in De Harmonie (en thuis – de muziek staat ook op de cd *Room For Other People*, vernoemd naar een zelfportret van Vivian Maier). De bezonken toon en dromerige, licht melancholische sfeer blijven consequent gehandhaafd. Een enkel keertje gaat het gas erop, in bijvoorbeeld *Downstairs For Incoming Trains* – bij een ademloos mooie foto van het interieur van het gesloopte Penn Station in New York.

Fluitspeler Mark Alban Lotz, broer en zus Vincent en Suzan Veneman op trombone en trompet (uit Westerbork, allebei)... Hun solo's lichten de foto's van Vivian Maier fraai bij.

Tom Beek: „Ongeacht de betekenis: de tijd die je besteedt aan een foto bepaalt de waarde. Als je een half uur naar zo'n foto blijft kijken... Je hoopt dat mensen dat met onze muziek ook hebben.”

The New York Second. *Room For Other People*. Eigen beheer.

Pas toen de nieuwe eigenaar ontdekte dat ze was overleden, ging hij er eens goed voor zitten en zag hij wat voor goud hij in handen had. En zo werd Vivian Maier alsnog wereldberoemd.

Dat hele verhaal, zegt Walkate, dat resoneert ook mee in die foto's. Maar pas toen hij een biografie van Vivian Maier had gelezen begon het te dagen: hee, zit hier niet muziek in?

Hij legde dat plan voorzichtig voor aan Tom Beek, de man uit Heerenveen met wie hij vaker werkt. Of die haar wel kende. „In één keer was hij verdwenen uit die Zoom-call, en hij kwam terug met een Vivian Maier-boek.” Muziek maken, meer specifiek: jazz, bij foto's. Hoe doe je dat? Die straatfoto's van Vivian Maier lijken wel geïmproviseerd, is dat een link? Walkate: „Hee, dat is een aardige, die link had ik nog niet gelegd. Maar dat zit er vast wel in. Ze fotografeerde alles wat ze tegenkwam, zonder vooropgezet plan.”